

tantadruj

priloga primorskih gledališč

primorske novice

V otroštvu sem sanjal, da bom nekega dne
ustvarjal glasbo, ki zdravi. Ki odpira srca.
Zato sem tukaj. O tem še vedno sanjam.

Kay Pollak, Kakor v nebesih
Slovensko stalno gledališče, sezona 2023/24

Začenja se abonmajška sezona SSG

Iskanje notranjega glasu

Nova sezona Slovenskega stalnega gledališča se bo začela v znamenju emocij in z veliko igralsko zasedbo. Predstava *Kakor v nebesih* Kaya Pollaka v režiji Sama M. Strelca bo doživela premiero v soboto, 21. oktobra, v Veliki dvorani. Nagovorila bo širšo publiko, saj je zgodba o skrivnostni moči umetnosti parabola o življenjskih dinamikah znotraj pevskega zbora, o prerodu človeka, ki se umakne "na konec sveta", kjer gradi novo lestvico življenjskih vrednot in odnosov.

ROSSANA PALIAGA

Igralci bodo v predstavi *Kakor v nebesih* peli v živo kot "pravi" pevski zbor.

Švedski režiser in scenarist **Kay Pollak** je avtor zgodbe, ki se dogaja v zakotni skandinavski vasi. Protagonista sta dva: dirigent in njegov zbor, mikrokozmos neke skupnosti, v katerem se umetnost na pevskih vajah tesno prepleta z življenjem posameznikov.

Glasba osvobaja, tolaži, opogumlja

Dirigent Daniel Dareus (igra ga **Jure Ivanušič**) se mora na vrhuncu sijajne mednarodne kariere zaradi srčnega napada odpovedati načrtovanemu koncertu. V želji po miru in samoti se vrne v rojstni kraj in se naseli v nekdanjo šolo, vendar ne mine dolgo, ko spozna, da njegovo življenje na vasi ne bo ne mirno ne samotno, predvsem pa ne brez glasbe. Sprva nerad prisluhne vaji cerkvenega zbora, a kmalu ga prešine ideja, da bi postal zborovodja. Ko stopi v središče vaškega dogajanja, se začne dinamika odnosov v mali skupnosti spreminjati. Glasba os-

Režiser Samo M. Strelec med vajo v SSG za uprizoritev *Kakor v nebesih*

Samo M. Strelec: *Kakor v nebesih* ...

"Z dramo *Kakor v nebesih* se ukvarjam res že zelo dolgo. Najprej sem jo ponujal naokoli pred več kot desetimi leti in jo potem zagledal na odru nekega gledališča. Želel sem si, da bi to delal nekoč nekje tudi sam. Igra mi je bila takoj všeč. Zato, ker je govorila o dveh rečeh, ki me zanimata že dalj časa: o bistvu, smislu umetnosti in o fenomenu človeške skupnosti. Po prihodu Daniela Dareusa zaspana vas na koncu sveta postaja vsa drugačna. Petje v cerkvenem zboru, ki bi moralo biti kratkočasna zabava, pod Danielovo taktirko povzroči v ljudeh čisto nekaj drugega, novega. Kolegom igralcem sem na neki vaji rekel: nekoč bi rad znal režirati, kot zna voditi Daniel Dareus vaš zbor. Res sem hvaležen, da lahko uprizorim to zgodbo v Trstu - ta lepa zamejska govorica, plus spomini, plus lepo besedilo, ki ga pripravljamo z zanimivimi ljudmi - igralci. Seveda se zavedam, da kakor v nebesih - tako ta hip marsikje na zemlji ni, "anzi" (ampak, oziroma beri: però): ko zemeljske reči prežamejo muzika, poezija, film, petje, ples, umetnost na sploh, smo že bliže nebesom. Prepričan sem, da bomo zaradi gledališke umetnosti, četudi samo milimeter bliže nebesom že tu, na zemlji."

vobaja, tolaži, opogumlja, pripomore k temu, da vsak pokaže svojo najbolj intimno in avtentično naravo. Odnosi se utrjujejo, pevske sposobnosti, umetniške ambicije in vizije se razvijajo. Dirigent pa sklepa nova prijateljstva, najde sovražnike in se nepričakovano dotakne ljubezni. Romantična melodrama govori o glasbi, ki lahko spreminja svet, ter o ljubiteljskem zborovskem petju, ki je na Švedskem zelo priljubljeno, na Slovenskem pa velja za najbolj množično ljubiteljsko umetniško dejavnost.

"Umetnost je medij, način, da človek doživi bistvo, se dotakne svojega jedra in da gradi skupnost z Drugim(i). Torej je naša igra še kako aktualen komad o pomenu,

bistvu in smotru umetnosti," je napisal režiser **Samo M. Strelec**, ki je na samih vajah uresničil povezanost in ekipno delo. Združil je igralce, zborovske pevce, glasbenike, igralce s smislom za glasbo, Slovenko rojeno na Švedskem s skupnim ciljem: igrati čisto vsakdanje ljudi in prikazati smisel vsakega umetniškega snovanja.

Kakor v nebesih je koprodukcija Slovenskega stalnega gledališča, Glasbene matice in Mestnega gledališča Ptuj. Koprodukcija je nastala s podporo Fundacije CRTrieste. Besedilo je prevedel **Darko Čuden**. Scenograf je **Marko Japelj**, kostumografinja **Bjanka Adžić Ursulov**, oblikovalec svetlobe je **David**

Orešič. Glasbeni vodja, ki je sodeloval na pevskih vajah, je skladatelj in dirigent **Patrick Quaggiato**. Glasbeni del predstave na odru sooblikuje violončelistka **Andrejka Možina**.

Asistent režije je **Dejan Pevčević**, ki nastopa tudi v igralski zasedbi, v kateri ob "dirigentu" Juretu Ivanušiču nastopajo **Tina Gunzek**, **Mirrel Knez**, **Primož Forte**, **Nikla Petruška Panizon**, **Vesna Maria Maher**, **Romeo Grebenšek**, **Franco Korošec**, **Gregor Geč**, **Elena Husu** in **Danijel Malalan**.

Predstava bo zaživela v abonmajškem programu v Trstu do 11. novembra, 30. oktobra pa bo odprla abonmajško sezono v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. •

Kakor v nebesih: režiser na odru, korepetitor za odrom

Igrati v vlogi pevskega zbora

Kakor v nebesih je zgodba, ki se dogaja okrog vaj in koncerta pevskega zbora. Protagonisti pojejo ali dirigirajo v tem zboru, na pevske vaje pa prinašajo svoje življenje: veselje do glasbe in druženja, a tudi vsakdanje težave, šibkosti, negotovosti, upanja, hrepenenja. Zato glasba spremlja, podpira, vodi celotno dogajanje.

Na vajah je korepetitor **Patrick Quaggiato** pripravil igralce in sodelujoče zboriste na nastop (in je prvič v svoji glasbeni karieri sodeloval pri dramski predstavi), da bi čim bolj kredibilno odigrali vlogo pevcev, ki so zrcalo male vaše skupnosti. Med njimi ima večjo pevsko vlogo igralka **Mirel Knez**, ki v to zgodbo vstopa tudi z osebnimi spomini na otroštvo na Švedskem, kjer se je rodila. Igralec **Gregor Geč** je v svoji karieri že pristopil k temi "pevskega zbora", saj je pred leti nastopil v televizijski komediji *Vaja zbora* po scenariju in v režiji **Vinka Moderndorferja**. Tokrat gre za drugačno zgodbo, v kateri pa se razvija in dopolnjuje njegov pogled na svet zborov. Igralka SSG **Tina Gunzek** igra vlogo Lene, ki ji zbor prinese življenjski in predvsem čustveni preobrat, tako kot se dogaja protagonistu, dirigentu Danielu. **Jure Ivanušič** je popoln za to vlogo, saj razume tako govorico gledališča kot glasbe: je igravec, režiser, dramatik, pianist, skladatelj in pevec.

Jure Ivanušič: Nekonvencionalni dirigent dobi drugo priložnost

"Pel sem v šolskem in gimnazijskem zboru, dirigiral pa sem ne samo zboru, temveč tudi Simfonikom RTV Slovenija in simfoničnemu orkestru mariborske Opere. Imam nekaj predznanja in v določenem obdobju me je dirigiranje začelo resneje zanimati, a se nisem spustil v to. Besedilo predstave prikaže vaje, ki jih moj lik vodi dokaj nekonvencionalno ne samo za zbor iz zgodbe, temveč tudi za večino današnjih zborov.

Kar je na odru je režiserjevo delo, kar pa je za odrom, je delo korepetitorja, ki je dobro opravil svojo nalogo in je učinkovito angažiral igralce v pevski proces. Pevski trenutek je realen in kredibilen, saj ni playbacka: vsi pojejo v živo.

Patrick Quaggiato in Andrejka Možina bdita nad pevskega utrinki dramske predstave.

Glasba ima velik poudarek v tej predstavi, ni pa glavna premisa. Rdeča nit predstave je osebna pot človeka, ki se zave, da ni izpolnjen, da je njegovo življenje, kljub bogati karieri, v slepi ulici. Podarjena mu je nova priložnost, zato želi končno zaživeti življenje s hvaležnostjo, v vsej svoji čarovniji in lepoti ter skuša odpreti svoje srce ne samo glasbi, ampak tudi ljudem okrog sebe."

Tina Gunzek: S pomočjo glasbe postanemo boljši ljudje

"Vloga glasbe je pomembna za razvoj vseh likov, ne samo mojega. Dirigent v tekstu reče 'Glasba odpira srca' in vsi gredo skozi proces predstave s pomočjo glasbe, ki ne služi sama sebi, ampak postane nekaj več. S pomočjo glasbe postanemo boljši ljudje. Da se nas glasba

lahko dotakne, je treba v tem primeru tudi zapeti in večglasje je izziv, katerega se veselim, saj lahko računamo na zanesljivo zaledje strokovnjakov!"

Gregor Geč: Moč skupine potegne s seboj posameznika

"V tej predstavi imamo protagonista, ki je dirigent, in antagonista, ki je zbor. Različne dinamike so videti na začetku nezdržljive, nato pa moč skupine potegne s seboj posameznika, mu prikaže možnost alternativne poti. Vendar skupnost ni monolit: znotraj pevskega zbora ima vsak lik svoj trenutek, se izraža individualno. Zgodba pa lahko funkcionira samo, če se resnično živimo v skupnosti.

Da bi lahko igrali v vlogi 'zbora', smo imeli veliko pevskega vaj. Šti-

riglasje ni enostavno, zato so z nami sodelovali izkušeni pevci. Peti v zboru zahteva čisto drugačno koncentracijo: moraš zadeti intonacijo, zaznati harmonijo ... Kot v vsakem športu, vaja dela mojstra!"

Patrick Quaggiato: Izkušnje pevcev se prepletajo z notami

"V resničnem življenju težko dobiš priznanega dirigenta, ki se odloči za prerod amaterskega zbora dejansko iz nule. Ko delaš na določenem nivoju, se ne ukvarjaš več z notami in intonacijo oziroma z bazičnim garanjem. Tudi potek pevskega vaje in odnos pevcev sta drugačna, saj se ne prekinja na primer vaje, ko zvoní telefon. Vzdušje pa je tisto, ki ga doživljamo v naših zborih: volja pevcev, da dosežejo rezultat, kot tudi dejstvo, da življenje resnično vstopa v pevsko sobo, čeprav ne ravno do take mere. V gledališki predstavi so vse emocije ojačane, a je treba priznati, da se delčki življenjskih izkušenj vseh pevcev vedno prepletajo 'z notami!'"

Mirel Knez: Svoje življenje lahko vselej spremenimo

"Odraščala sem na Švedskem in sem v svojem rojstnem mestu pela pod okriljem švedsko-slovenskega društva Ivan Cankar. Pela sem tudi v raznih predstavah. Tokrat pa je moje petje povezano z zanimivo vlogo, ki nosi pomembno sporočilo: lahko spremenimo svoje življenje ne glede to, koliko smo potlačeni in čeprav zgleda nemogoče. Gabriella v sebi ve, da si želi peti. Sploh ne cilja na solo nastop, a ko dobi večjo vlogo v zboru, doseže življenjski preboj. Ko je vse videti nemogoče, se prikaže rešitev. Mogoče se bo veliko ljudi poistovetilo s tem likom, tudi če je njihova želja po svobodi veliko manjša in manj pogojena v primerjavi z Gabriellino." •

Ob 50-letnici delovanja Franca Vecchieta

Likovna "partitura"

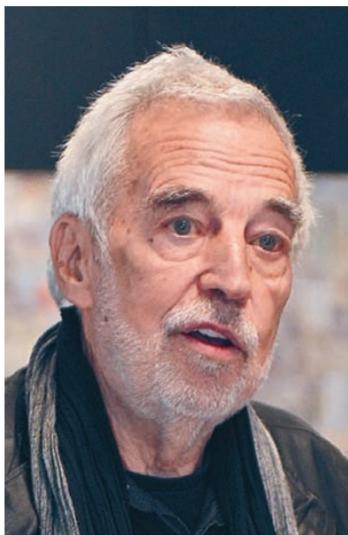
Ob premieri predstave *Kakor v nebesih* bodo v tržaškem Kulturnem domu odprli tudi prvi del razstavnega diptiha tržaškega umetnika Franca Vecchieta z naslovom *Partitura*.

MARTIN LISSIACH

Poklon velikemu tržaškemu umetniku ob 50-letnici njegovega plodnega delovanja prireja široka naveza slovenskih ustanov in organizacij v Trstu: Slovenska kulturno-gospodarska zveza, Svet slovenskih organizacij, Slovensko stalno gledališče, Kulturno društvo za umetnost KONS, Društvo slovenskih izobražencev ter Slovenski klub.

Razstava kot partitura

Tržaški umetnik **Franc Vecchiet** (1941) je danes najvidnejši likovni ustvarjalec med Slovenci v Italiji ter hkrati glasnik tržaške tradicije likovnega ustvarjanja 20. in 21. stoletja. Študiral je v Benetkah, Urbinu, Ljubljani in Parizu. Ukvarja se s slikarstvom, grafiko, kolažem, prostorski objekti in instalacijami. Njegov je tudi *Mozaik prijateljstva* na trgu obeh Goric iz leta 2004. V grafiki raziskuje postopke klasičnih in sodobnih tehnik tiska ter jih sestavlja v različne konceptualne sestave. Od sedemdesetih let prejšnjega stoletja predava na Mednarodni grafični šoli v Benetkah,

Franco Vecchiet

poučeval je tudi na akademiji v Parizu, v Temišvaru in na univerzi v Bloomingtonu. Leta 1989 je prejel nagrado Prešernovega sklada, leta 2000 Grand Prix na Mednarodnem grafičnem bienalu v Sarcellesu, letos pa veliko nagrado na trienalu v Bitoli.

"Vsaka razstava v Slovenskem gledališču je nosilka določene tradicije, zgodovine in kulture. Naši občutki v tem prostoru imajo posebno valenco. Relativno klasični projekt te razstave bi lahko definirali kot slikarsko instalacijo z objekti. Večja postavitev je ob vhodu. Ta ima majhno reprizo v prvem nadstropju in končno še nekaj lahkotnejših zaključnih not. Razstava je torej kot nekakšen sprehod od vhoda v gledališče do odra, nekakšna partitura, ki se nadaljuje tudi v Peterlinovi dvorani," je zapisal Franc Vecchiet v dialogu s tržaško kritičarko **Magdo Jevnikar**. Če bo v Kulturnem domu na ogled pretežno prikaz Vecchietovega slikarskega ustvarjanja, bo v Peterlinovi dvorani imela glavno besedo grafika, ki je za tržaškega likovnika značilna.

Zaznamoval mikrokozmos in se uveljavil v tujini

"Vecchiet sodi v krog tiste heterogene intelektualne in umetniške elite, ki je s svojim vrhunskim delom in izvirnim

likovnim jezikom v drugi polovici prejšnjega stoletja do danes zaznamoval naš mikrokozmos, a se je hkrati uveljavila tudi v širšem evropskem prostoru," je zapisala **Marija Pirjevec** v poklon nekdanjemu sošolcu. Magda Jevnikar in Marija Pirjevec sta prispevali besedili za priložnostno brošuro, ki bo izšla ob razstavah. Njeno grafično podobo je uredil **Rado Jagodic**.

Partitura bo zaživela v soboto, 21. oktobra, ob 18.30 v Kulturnem domu v Trstu pred premiero dramske predstave z glasbo *Kakor v nebesih*, ki bo ob 20. uri. Niz spremnih dogodkov bo javljen naknadno. Razstava v Ulici Petronio bo na ogled do konca januarja, od ponedeljka do petka med 10. in 15. uro in v času predstav.

V Peterlinovi dvorani bo otvoritev na vrsti v ponedeljek, 23. oktobra, ob 20.30. Večer bodo sestavljali predstavitev razstave, kratki film **Aljoše Žerjala** o Vecchietu, misli **Marije Pirjevec** ter pogovor **Magde Jevnikar** s tržaškim umetnikom. Razstavo si bo mogoče ogledati do konca novembra, in sicer od ponedeljka do petka med 9. in 16. uro ter v času prireditev. •

Pred tretjo premiero v letošnji novogoriški sezoni

Prihodnost se skriva “med vrsticami”

Mlada srbska gledališnica Đorđe Nešović (1995), dobitnik nagrade dr. Huga Kleina za najboljšega študenta gledališke režije svoje generacije, in Isidora Milosavljević (1994), prejemnica nagrade Borislav Mihajlović Mihiz za dramsko ustvarjalnost, prvič ustvarjata v Sloveniji. V času med vajami za uprizoritev satirične komedije George Kaplan sodobnega francoskega dramatika Frédérica Sonntaga sta za gledališki list zapisala pogovor med režiserjem in dramaturginjo. Premiera predstave bo 25. in 26. oktobra na malem odru SNG Nova Gorica, ta teden v petek, soboto in nedeljo pa si lahko že ogledate predpremierne izvedbe.

ISIDORA MILOSAVLJEVIĆ

Drama *George Kaplan Frédérica Sonntaga* je ena največkrat uprizorjenih evropskih dram zadnjih dveh desetletij. George Kaplan je izmišljeni lik, okrog katerega se razvija dogajanje v Hitchcockovem filmu *Sever-severozahod* (*North by Northwest*, 1959). V tem filmu si je namreč ameriška tajna služba izmislila tajnega agenta in z njim skušala odvrti pozornost kriminalne združbe od resničnega agenta, ki se je že vtihotapil v njene vrste. Isti zaplet je tudi v izhodišču Sonntagovega dela. Drama je zgrajena iz treh dejanj, treh popolnoma ločenih zgodb z nepovezanimi liki in zapleti, ki jih povezuje ravno ustvarjanje novega narativa pod geslom *George Kaplan*. Motiv ustvarjanja narativov se navezuje tudi na vprašanje meje med fikcijo in resničnostjo, ki je pogosto zabrisana in podvržena politični eksploataciji. Besedilo je bilo napisano leta 2012, v času, ki so ga zaznamovali svetovna gospodarska kriza, razcvet platform za ogled serij in spletnih portalov ter “clickbait” naslovi novic, katerih narativi so služili ustvarjanju dobička.

da bi avtor v njej želel pokazati tako težave naše sedanosti kot na to, da bodo te težave ostale nerešene in bodo v prihodnosti le še težje rešljive. Mislim, da je Sonntaga navdihovala tema, ki jo je v filmu mojstrsko obravnaval že Hitchcock - vprašanje lažne identitete. Tema iskanja lastne identitete je bila v zgodovini svetovne književnosti na tak ali drugačen način obravnavana že v številnih delih (*Hamlet, Kralj Ojdip*), tu pa gre v nekem smislu za njeno nadgradnjo, ki je ob tem gotovo tudi problem sodobnega človeka. Kaj je lažna identiteta? Kdo mi jo podeljuje? Zakaj jo sprejemem? Drama je napisana v treh dejanjih s popolnoma nepovezanimi liki in situacijami, ki jih povezuje le eno - nekakšen George Kaplan. Pri njeni uprizoritvi se bomo potrudili, da bomo vprašanje tako resnične kot lažne identitete obravnavali s treh različnih perspektiv; v tej drami je vznemirljivo prav to, kako se identitete likov spreminjajo, od česa so odvisne, pred kom so skrite in pred kom ne, kdo koga opazuje ali mu prisluškuje ter kdo se skriva in briše sledi.”

Isidora Milosavljević: “Ko si se ravno dotaknil pojma identitete, bi rada malce pokomentirala še spremembo, ki

“Tema iskanja lastne identitete je bila v zgodovini svetovne književnosti na tak ali drugačen način obravnavana že v številnih delih (*Hamlet, Kralj Ojdip*), tu pa gre v nekem smislu za njeno nadgradnjo, ki je ob tem gotovo tudi problem sodobnega človeka. Kaj je lažna identiteta? Kdo mi jo podeljuje? Zakaj jo sprejemem?”

DORĐE NEŠOVIĆ
režiser

Isidora Milosavljević: “Tako, ko si mi predlagal, da bi delali *Georgea Kaplana*, mi je bilo jasno, da nam s stališča aktualnosti ne bo treba kaj dosti posegati v besedilo. Še več, istovetnost nekaterih njegovih scen z narativi naše trenutne realnosti me je do neke mere celo plašila. Kaj je pri tej drami pritegnilo tebe? Zakaj si si jo želel postaviti na oder?”

Dorđe Nešović: “Čeprav je drama še dokaj nova in ima veliko skupnih točk z našo trenutno stvarnostjo, me je že od vsega začetka zanimala njena povezava s prihodnostjo. Mislim, da se v drami prihodnost skriva ‘med vrsticami’, kakor

smo jo v besedilu naredili pred začetkom vaj in zadeva prav vprašanje identitete in spolnih vlog. Besedilo namreč sestavlja pet likov - trije moški in dve ženski (A, B, C, D in E) -, ki jih v treh nepovezanih dejanjih igrajo isti igralci, vsakič kot drug lik. Iz produkcijskih razlogov v predstavi namesto treh moških likov nastopajo tri igralke, zato smo se vprašali, kateremu od likov bi lahko spremenili spol, in se vsi strinjali, da je za to najprikladnejši lik A. Sama menim, da je imela odločitev, da lik A postane ženska, najpomembnejše posledice v drugem dejanju, kjer je po naši adaptaciji le en lik ostal heteronor-

Mlada srbska gledališnica Isidora Milosavljević in Đorđe Nešović prvič ustvarjata v Sloveniji. V SNG Nova Gorica z ansambлом postavljata na oder satirično komedijo *George Kaplan*.

mativen, cis moški, in to prav lik, ki edini od vseh kaže znake čustvenosti in ranljivosti. To so lastnosti, ki v patriarhalni, mačistični družbi pristojijo le ženskam. Veljajo namreč kot nepriemerne za moške, kot znak šibkosti, nasprotno pa se jih ženskam pripisuje kot merilo, na podlagi katerega se jim odreka enakost in enakopravnost. Kaj si imel ti v mislih pri odločitvi, da lik A postane ženska?”

Dorđe Nešović: “Ko smo se začeli pogovarjati o besedilu in njegovi adaptaciji, smo se strinjali, da se sprememba spola v predstavi ne omeji na nasprotje med moškim in žensko. Lik A je v predstavi specifičen prav zaradi te spremembe. Meni se zdi najpomembnejša sprememba, ki smo jo napravili v tretjem dejanju, da smo iz njega naredili robota. Želel sem, da bi to dejanje predstavljalo ‘prihodnost’, v kateri spoli ne obstajajo več (ali jih vsaj ne dojemamo več tako kot danes). Razmišljal sem, kaj bi se zgodilo, če bi vsi postali enaki, če vprašanje spola ne bi bilo več problem. Mislim, da spolne identitete v naši verziji drame igrajo veliko vlogo, pravzaprav smo jih v vsakem dejanju skušali tako ali drugače

vsem žanre, ki sodijo bolj na komično stran, poleg tega pa sem želel k vsakemu dejanju pristopiti z drugega zornega kota in ga obdelati na drugačen način. Mislim, da se bo predstava žanrsko raztezala od komedije preko kabareja do absurda, pri čemer bodo med dejanji prisotne ostre stilske ločnice. Takšna raznolikost se mi zdi zelo pomembna, kar izhaja iz samega besedila in njegovih repetitivnih elementov. Sonntag je v drami pogosto uporabljal repetitijo in v tem mu bomo vsekakor sledili - da pa bi ta prišla do izraza, je zelo pomembno, da poudarimo različnost. Pravzaprav sem se pri uprizoritvi te drame znašel pred nenavadno in zahtevno nalogo: v uprizoritvi je treba izpostaviti nasprotja, obenem pa dosledno slediti repetitivnim.”

Isidora Milosavljević: “Kot sva že omenila, dajemo pri uprizoritvi velik pomen temu, da bo predstava smešna, čeprav obravnava resne politične teme (ali pa ravno zaradi tega). V svojih dosedanjih režijah si za dosego komičnega učinka uporabljal različne elemente. Najpomembneje se mi zdi, da te ni strah pretiravanja, z njim se igraš na vseh nivojih - od pretiravanja v igri do

“Tako, ko si mi predlagal, da bi delali *Georgea Kaplana*, mi je bilo jasno, da nam s stališča aktualnosti ne bo treba kaj dosti posegati v besedilo. Še več, istovetnost nekaterih njegovih scen z narativi naše trenutne realnosti me je do neke mere celo plašila.”

ISIDORA MILOSAVLJEVIĆ
dramaturginja

problemizirati. Še ko vprašanje spola na prvi pogled ni prisotno, je problem v tem, da je odsotno.”

Isidora Milosavljević: “Ko sva se že dotaknila razdeljenosti drame na tri dejanja, naj omenim še, da si od vsega začetka vztrajal, da se morajo dejanja med seboj razlikovati do te mere, da bo publika dobila vtis treh različnih predstav. Zato imamo v različnih dejanjih opravka z različnimi žanri: slog igre, scena in kostumi se spreminjajo iz dejanja v dejanje. Od realizma preko kiča do absurda.”

Dorđe Nešović: “Pri uprizoritvi sem imel od vsega začetka v mislih pred-

tistega v gibu, sceni in kostumih. Kakšno vlogo pri tem pripisuješ sceni in kostumom?”

Dorđe Nešović: “Menim, da mora uprizoritev komedije vedno imeti resno tematsko utemeljitev. Tako je tudi tukaj - izkoristiti moramo komične točke, ki nam jih je ponudil pisec, ter ob tem narediti korak dlje in izpeljati komični postopek kot kontrapunkt resni temi propada današnjega sveta. Želim si, da bi scena in kostumi odražali izmaličenost sveta, ki mu liki pripadajo, in menim, da stilske izbire, ki smo jih naredili, odsevajo temeljno idejo naše uprizoritve.”

V predstavi *George Kaplan* bodo nastopili Lara Fortuna, Andrej Zalesjak, Medea Novak, Jure Kopušar in gostja Tina Skvarča.

Premiera mednarodne koprodukcijske uprizoritve

Najboljša evropska predstava

Leta 2021 sta se v strokovni žiriji Borštnikovega srečanja znašla Haris Pašović, bosanski gledališki režiser, umetniški direktor East West Centra v Sarajevu in profesor na tamkajšnji Akademiji scenskih umetnosti, ter Norbert Rakowski, poljski igravec, režiser in direktor gledališča v Opolu. Ob dilemah, s katerimi so se soočali žirantje slovenskega festivala, sta dobila idejo za mednarodni projekt - uprizoritev, ki bi spregovorila o stanju gledališča v Evropi danes.

S pomočjo evropske mreže gledališč European Theatre Convention (ETC) se je pri snovanju projekta združilo pet gledališč: Teatr im. J. Kochanowskiego w Opolu s Poljske, Fondazione Teatro Due iz Parme, Teatru Malta, Teatri Kombëtar i Kosovës iz Prištine in SNG Nova Gorica.

“Najboljša evropska predstava je naslov koprodukcije, s katero želimo izkoristiti priložnost za raziskovanje: Kaj je danes evropsko gledališče? Kaj je danes Evropa? Kaj so naše dolžnosti in odgovornosti v javnih gledališčih in tudi v naši umetnosti? Zdi se mi pomembno, da koprodukcija združuje države Evropske unije in vključuje tudi državo izven nje. Evro-po vidimo kot eno veliko bit, družino, deželo, v kateri živimo,” pravi režiser uprizoritve **Haris Pašović**, ki je skupaj z **Markom Bratušem**, umetniškim vodjem SNG Nova Gorica, besedilo tudi napisal.

Delovni naslov je bil sprva *Sodniki*, saj predstava govori o žirantih evropskega gledališkega festivala, ki “zaprti v sobi poskušajo složno izbrati najboljšo predstavo, a se na koncu znajdejo pri vprašanju: Kaj pomeni biti Evropejec?” pove dramaturg uprizoritve **Sean Buhagiar**,

Mednarodna ekipa koprodukcijske uprizoritve Najboljša evropska predstava, ki bo aprila prihodnje leto zaživela tudi na novogoriškem odru.

sicer umetniški direktor nacionalnega gledališča Teatru Malta, in dodaja: “Gre za satiričen komad, ki meji na absurd. Je zelo zanimiv, zelo globok, a tudi zelo zabaven.”

Delo žirantov seveda ne more potekati gladko, saj so zbrani iz vseh vetrov, vsak s svojim pogledom na gledališče in vsak s svojim družbenim kontekstom. Poleg tega na člane žirije poskušajo vplivati še direktorica festivala in sam evropski po-

litični vrh. V vsej zmedbi se jim pridružijo še tragična novica, korupcijska afera, policija in razjarjeno stavkajoče gledališko občinstvo.

“Predstava prek ukvarjanja z gledališčem pretresa tematike, ki so trenutno pomembne za Evropo, in pri tem izpostavlja dejstvo, da je svet veliko bolj kompleksen, kot nam ga v črno-beli tehniki poskušajo predstaviti današnji mediji,” poudarja **Marko Bratuš**.

Pisano ekipo ustvarjalcev uprizoritve z enajstčlansko igralsko zasedbo iz petih partnerskih gledališč (iz novogoriškega **Ana Facchini**) ter dvema gostujočima igralcema iz Avstrije in Francije je od začetka septembra gostilo gledališče v Opolu. Tam je minuli petek, 13. oktobra, predstava doživela premiero. Sledile bodo ponovitve v ostalih partnerskih gledališčih, aprila prihodnje leto v Novi Gorici, kjer bo tudi konferenca ETC. •

Napovedujemo

V gosteh Frank V. in Deževen dan v Gurlitschu

V začetku novembra bosta na velikem odru SNG Nova Gorica gostovali dve odmevni predstavi, Frank V. v izvedbi SNG Maribor ter Deževen dan v Gurlitschu v koprodukciji izvedbi PG Kranj in MG Ptuj.

Najprej bo v abonmaju Nedelja popoldan mariborska Drama odigrala glasbeno tragikomično satiro *Frank V.* v režiji priznanega režiserja **Miloša Lolića**, ki se mu je po uspešnih režijah v srbskih gledališčih kmalu odprla pot v tujino.

Friedrich Dürrenmatt je igro sprva podnaslovlil *Opera o zasebni banki* in nekateri so mu očitali, da je napisal le priredbo Brechtove *Beraške opere*. Temu se je glasno uprl: “Frank V. je enako slab bankir, kot je Richard III. slab vladar, oba pa sta monstuma, kriminalca.” Frank V. je namreč direktor privatne banke, ki v imenu kapitalističnega družbenega reda opravlja ta “sveti” vladarski posel. Toda v resnici je zgolj figura na poslovnih šahovnicah - umazane mafijske posle vodi njegova žena Ottilie, ki jo interpretira **Nataša Matjašec**

V začetku novembra bo oder SNG gostil predstavo Frank V. v izvedbi SNG Maribor.

Roškar, letošnja prejemnica Borštnikovega prstana.

Sredi novembra pa bo v abonmaju Velike zgodbe gostovala psihološka srhljivka *Deževen dan v Gurlitschu* v režiji enega najbolj prodornih slo-

venskih režiserjev **Sebastijana Horvata**. Krstna uprizoritev novitete **Milana Ramšaka Markovića** je izzvala odlične ocene, med njimi tudi, da “besedilo v pogovornem jeziku razkriva nešteto nivojev in sporočil so-

dobni družbi, ki prihajajo do gledalcev v izdelani inventivni režiji Sebastijana Horvata” ter da je “igralski ansambel Prešernovega gledališča znova izjemen”.

V zgodbo poročenega para, ki živi udobno življenje v predmestju Celovca, vstopimo na dan, ko odkrijeta, da je izgnila draga ogrlica, ki ima poleg materialne tudi veliko emocionalno vrednost. Občutek je toliko slabši, ker jima ogrlice niso ukradli nekje na ulici, pač pa je imel tat dostop do njunega doma.

Glavnemu junaku se “pod vplivom obsedenosti od zasebne lastnine odpre zajčja luknja, ki ga pripelje v podtalje Evrope, kjer sreča Avstrijo, ki je bolj podobna tretjim deželam kot pa sami sebi,” je poudaril režiser. Za ogled te predstave je število sedežev omejeno, saj bodo gledalci sedeli na tribunah na odru. •

ŠTORIJE IZ GLEDALIŠČA

“Ste vi Kekec?”

• **DUŠAN TEROPŠIČ**
koreograf uprizoritve *George Kaplan in plesalec*

V Slovenskem mladinskem gledališču sem bil gost v predstavi *Kekec*, premiero smo imeli davnega leta 2004. Predstava je bila gibalna premetenka s tekstom, jaz pa sem imel vlogo Kekca. Igrali smo jo 15 let, skupaj je bilo več kot 250 ponovitev. Teksta ni bilo veliko, zato pa je bilo več gibalnih akcij. Uporabljali smo različne pripomočke, ki so omogočali spektakularne akcije.

Ni še minilo dobro leto od premiere, ko smo gostovali na festivalu Lent v Mariboru. Bilo je konec junija, vročina je bila že nadležna in ker smo igrali zunaj, smo prvič imeli naglavne mikrofone. Tako smo se potili, da so se mikrofoni ves čas premikali in morali smo si jih kar naprej popravljati.

Bil je zadnji prizor, ko sva z Rožletom (**Ivan Peternej**) napadala Bedanca (**Matej Recer**). Skakala sva nanj in ga s pomočjo kolov odtrgala. Potem naju je Bedanec presenetil, segel je po kolih in naju z njima vrtel okoli sebe. V trenutku, ko se je ta akcija začela, si je moral Rožle malo popraviti mikrofona, kol pa mu je

ušel iz rok ter poletel proti meni in me tako močno kresnil po glavi nad levo arkado, da me je kot v risanki odneslo dva metra vznak na tla, kjer sem nezavesten obležal v krvi - z odprto glavo.

Po par minutah me je prebudilo kričanje otrok, ki so planili k odru in vsi na ves glas kričali: “Pusti ga, pusti ga, pusti ga!” Rožle pa mi je rekel: “Jaz vidim tvojo lobanjo, čisto bele kosti imaš.” Nad sabo sem še videl totalno zaskrbljenega Bedanca in izgubil zavest.

K sreči je bil med gledalci zdravnik, ki mi je zasilno oskrbel rano. Odpeljali so me na mariborsko urgenco, kjer sem se

počasi zavedel, kaj se je zgodilo. V sprejemnici je bilo vsaj pet medicinskih sester in zdravnica, ki me je najprej vprašala: “Ste vi Kekec?” Odgovoril sem, da ja, nakar so vse planile v smeh. Potem me je zdravnica vprašala: “Vas je Bedanec tak hudo napadel?” Ponovno sem pritril in sledil je še močnejši smeh.

V kratkem sem končal v operacijski sobi z dvema medicinskima sestrama, ki sta že pripravljali vse za šivanje moje odprte glave. Sledila so enaka vprašanja in seveda še večji smeh, ko je v civilni obleki prišel dežurni kirurg in me spraševal enako kot vsi pred njim.

Končno je bilo tudi meni smešno in sem se smejal z njimi. Kirurg je rekel še: “Dobro, da si prišel k nam po pomoč, ker Pehta ti nea bi mogla pomagat.” Potem sem dobil kar precej protibolečinskih injekcij, kirurg je začel z delom, medtem pa ves čas laskal in osvajal obe medicinski sestri. Meni je v smehu vsakič rekel: “Nea glej jih Kekec, ker se boš še zaljubil v tote dve, potem te bo res bolela glava.”

Vsi smo se smejali ves čas kirurškega posega. Vsekakor sem mu hvaležen, ker me je tako dobro “zašil”, zraven pa še nasmejalec. Res sreča v nesreči. •

Pred premiero Shakespearovega Romea in Julija v Banjaluki in Kopru

Igrišče kot metafora za svet nasilja

Na odru Narodnega gledališča Republike Srbije bodo nocoj ob 20. uri v koprodukciji z Gledališčem Koper premierno uprizorili Shakespearovo tragedijo *Romeo in Julija* v režiji srbske režiserke Sonje Petrović. Uprizoritev, v kateri igra kar pet članov koprskega igrskega ansambla in po besedah dramaturginje uprizoritve in avtorice zapisa v nadaljevanju, Tijane Grumić, obeta mladostno, duhovito pa tudi grenko resnično interpretacijo besedila, si bo na koprskem odru moč premierno ogledati 27. oktobra.

TIJANA GRUMIĆ
dramaturginja koprodukcije
Romeo in Julija

Romeo in Julija, koprodukcija Narodnega gledališča Republike Srbije in Gledališča Koper, bo konec oktobra zaživela tudi na koprskem odru.

Ko so me s **Sonjo Petrović** povabili k sodelovanju pri predstavi *Romeo in Julija* v koprodukciji Gledališča Koper in Narodnega gledališča Republike Srbije v Banjaluki, sem najprej pomislila na to, kaj storiti s tako očitnim kontekstom, kot ga narekuje takšna koprodukcija oziroma igrska zasedba. Osredotočiti enega najbolj znanih zapletov v zgodovini dramske literature okoli te očitnosti ali pa se spustiti na nacionalno raven, se je zdelo kot past, v katero se je lahko ujeli, veliko težje pa se je iz nje izvleči. Takšna odločitev bi pomenila obravnavo teme s stališča specifičnega zgodovinskega obdobja na teh območjih, ki je časovno premalo oddaljeno, da bi se ga dotaknili brez strahu pred odpiranjem starih ran na eni strani in na drugi izjemno oddaljeno za tiste, ki sva jim želeli nameniti predstavo, in to so mladi.

Vprašanje odrskega jezika

Odločitev, da spora med družinama Capuleti in Montegi ne obravnavava na temelju njihove nacionalne pripadnosti, je odprla naslednje, zahtevnejše vprašanje, s katerim sva se soočili pri gradnji koncepta predstave - vprašanje odrskega govora uprizoritve. Gre za kompleksno vprašanje, še posebej če vemo, da njegova obravnava zajema družbeno-politični kontekst in tudi lin-

gvističnega, saj vsak posamezni prevod Shakespearovega dela, tako kot književni prevodi sploh, vedno upošteva posebnosti danega jezikovnega konteksta. Odločili sva se, da oba govorjena jezika obravnavava kot danost sveta, ki ga gradiva na odru, oziroma kot še eno arbitrarno različnost, ki ni predmet spora, vendar bi, kot vse druge razlike, lahko bila posledica družbenih okoliščin. Prav zaradi tega se nama je zdelo pomembno, da jezika kot prve stopnje identifikacije z določenim družbenim okoljem ne tematizirava, temveč da ta še dodatno poudari nesmiselnost konflikta med sprtima stranema.

Odločili sva se za srbski prevod *Romea in Julije* Živojina Simića in Sime Pandurovića oziroma slovenski prevod Otona Župančiča. Šele v procesu vaj, ko sva imeli pred seboj oba prevoda, sva odkrili, kolikšno bogastvo je ta dvojezičnost vnesla v obravnavo osnovnega konflikta tega besedila na odru, kot tudi razlag nekaterih, na prvi pogled očitnih situacij v igri, v kateri se je polje možnih pomenov razvejalo šele pri medsebojni primerjavi prevodov in prilagajanju uprizoritvenega besedila za dvojezično predstavo. Nazadnje je pomembno upoštevati tudi to, da je Shakespearov jezik še posebej zanimiv fenomen. S svojimi deli, tako dramskimi besedili kot soneti, je Shakespeare v angleški jezik uvedel več kot sedemnajst tisoč novih besed in izrazov, s tem pa vplival na to, da se je angleški jezik do konca 16. stoletja korenito spremenil v odnosu do svoje srednjeveške različice. Pa vendar Shakespeara še danes znova in znova prebiramo in uprizarjamo prav zaradi jezika, v katerem je govoril in pisal. Njegov jezik je sodoben in brezčasen in tako v času, v katerem je nastal, kot tudi danes, še vedno opozarja na univerzalne resnice o bistvenih vidikih človeške narave in človeškega življenja.

Zgodba o nasilju in mladih

Z mislijo, da ohraniva to univerzalnost in je ne reducirava na lokalni kontekst, sva želeli, vsaj, kar zadeva odrski jezik, nagovoriti mlade v njihovem jeziku, saj je to zgodba predvsem o njih samih. Pogosto slišimo, da je Ro-

meo in Julija igra o impulzivni in tragični ljubezni mladega para in da sta prav zaradi te impulzivnosti in neustavljive želje po medsebojni bližini odgovorna za njen tragični konec. Tudi mladi so, tako kot otroci, lahko impulzivni, anksiozni, nenehno v afektu in nereguliranih emocionalnih stanjih ter nepripravljeni soočiti se s svetom, ki jih obdaja, niso pa odgovorni za to, kako je svet, ki jih tako obremenjuje, videti. Tako kot mnoga bremena družbe, ki so padla na njihova ramena, so nasledili tudi ta svet, četudi za to nihče ne prevzema odgovornosti. Odrasli v Ro-

mu nenehno izpostavljeni: doma, v šoli, v medijih, v katerem koli javnem prostoru so priča nasilju, njegovi najbolj brutalni in eksplicitni pojavnosti pa tudi tisti najbolj perfidni in najbolj subtilni. Nasilju so izpostavljeni vsakodnevno, posnemajo ga, kot se za učenje spodobijo. Toda, ko enkrat nasilje izvajajo tisti, ki bi ga morali sankcionirati in obsojati, postane očitno, da je stvar ušla izpod nadzora in da je nasilje postalo nekakšen modus operandi. Tudi v naši uprizoritvi je nasilje vsiljeno kot model obnašanja tistih, ki bi ga morali sankcionirati; vladajočih struk-

“Toda, ali morajo otroci res umreti za to, da bi se odrasli spametovali? Bodo odrasli res postali modrejši šele takrat, ko nam bodo začeli umirati otroci? Grozljivejše kot to, da otroci umirajo, je dejstvo, da se otroci med seboj pobijajo. Otroci se pobijajo, a sveta še ni konec.”

TIJANA GRUMIĆ
dramaturginja koprodukcije *Romeo in Julija*

meo in Juliji so nezreli in neodgovorni, vzdržujejo konflikt med sprtima družinama, za katerega ne vemo, ne kdaj ne kako se je začel, ki privede do najslabšega možnega izida - smrti lastnih otrok. Toda, ali morajo otroci res umreti za to, da bi se odrasli spametovali? Bodo odrasli res postali modrejši šele takrat, ko nam bodo začeli umirati otroci? Grozljivejše kot to, da otroci umirajo, je dejstvo, da se otroci med seboj pobijajo. Otroci se pobijajo, a sveta še ni konec.

Igrišče kot metafora za svet

Umestitev zgodbe na igralni poligon v uprizoritev vnaša večpomenskost. Na eni strani igrišče predstavlja naše prvo srečanje s svetom, prostor, kjer poteka prva socializacija zunaj varnega doma. V trenutku, ko igrišča niso več prostor za nedolžno otroško spoznavanje s svetom, postanejo javni prostori, kjer socialna koreografija zgolj potrjuje in krepi že globoko zakoreninjene družbene norme ter vrednote kulture nasilja. Nasilja, ki nas obkroža povsod. In mladi so

tur torej, ki podobno, le da na nekem drugem igrišču, upravljajo s človeškimi usodami in jih kot pione premikajo po igralni površini; mi pa že dolgo vemo, da imata visoki kapital in država moč, da projicirata takšno sliko realnosti, kot jima ustreza.

Odločitev za igrišče je navsezadnje nastala tudi iz želje, da to zgodbo zgradimo z odrskim jezikom in s sredstvi, ki ne bodo hlinila moraliziranja in didaktičnosti, temveč bodo mladostna, v duhu časa in trenutka, prav tako kot se je Shakespeare v svoji prireditvi zgodbe o mladih veronskih ljubimcih izognil nevarnosti, da bi iz tragedije ustvaril moraliteto, s čimer je, med drugim, postala aktualna za vse čase.

Na koncu lahko samo upava, da bo aktualnost, ki sva jo našli v tem dramskem besedilu, prepoznalo tudi občinstvo. Sama verjamem v to, saj tako kot pravi Jan Kott, je Shakespeare kot svet ali kot življenje. Vsaka doba v njem najde to, kar išče in kar želi videti - tudi naša. •

(Iz gledališkega lista uprizoritve prevedel Miha Trefalt)

William Shakespeare: Romeo in Julija

Gledališče Koper in Narodno gledališče Republike Srbije

Prevajalci **Oton Župančič**, **Živojin Simić** in **Sima Pandurović**.
Prevajalci Shakespearovih sonetov **Janez Menart**, **Stevan Raičković**, **Mate Maras**. Režiserka **Sonja Petrović**, dramaturginja **Tijana Grumić**, scenografinja **Dragana Purković Macan**, kostumografinja **Jelena Vidović**, avtor glasbe **Nenad Kojić**, oblikovalec odrskega giba **Danilo Milovanović**, lektorja **Martin Vrtačnik**, **Nataša Kecman**, oblikovalec svetlobe **Radomir Stamenković**, asistentki režije **Renata Vidič**, **Katarina Lazić**.
Igrajo: **Aleš Valič**, **Boris Šavija**, **Aleksandar Stojković**, **Mojca Partljič**, **Nataša Perić**, **Miljka Brđanin**, **Rok Matek**, **Bojan Kolopić**, **Blaž Popovski**, **Igor Štamulak**, **Dragana Marić**, **Mak Tepšić**, **Danilo Kerkez**, **Senad Milanović** in **Anando Čenić**.

Premiera v Narodnem gledališču Republike Srbije v Banjaluki 18. oktobra 2023
Premiera v Gledališču Koper 27. oktobra 2023

Mak Tepšič, prvi koprski Romeo

Za ljubezen se tudi umre

V vlogi Romea bo na nocojšnji premieri Romea in Julije v Banjaluki, čez teden dni pa tudi na matičnem odru v Kopru, nastopil najmlajši član koprskega gledališča, domačin Mak Tepšič. Igralec, ki je študij igre končal šele nedavno, na koprskem odru pa je odigral že vsaj ducat vlog, med njimi nekaj vodilnih, sicer ne bo prvi slovenski Romeo, s svojo dvometrsko višino pa bo zagotovo najvišji Romeo na slovenskih odrskih deskah doslej.

MIHA TREFALT

Ljubezen - naj bo ta globoko iskrena, vzneseno romantična, komično preračunljiva, nikoli izpolnjeno hrepenenje, platonska ali pa zgolj telesna - je zagotovo tema, ki je stoletja navdihovala pesnike in ustvarjalce vseh generacij in umetniških zvrsti, tudi dramatike. Prav v polju dramskega pisanja sinonim zanj ostajata tragična zaljubljenca iz Verone, ki sta navdihnili tudi velikega angleškega barda, da je v zgodnjem obdobju svojega ustvarjanja napisal tragedijo o Romeu in Juliji.

Kako pa o Shakespearovih zaljubljencah razmišlja v Kopru rojeni igralec **Mak Tepšič**, ki se je primorskemu gledališkemu občinstvu prvič predstavil še kot študent z vlogo Claire v Genetovih *Služkinjah*, bil pozneje Črtomir v Prešernovem *Krstu pri Savici*, Joey v Horovitzevi enodejanki *Indijc hoče u Bronx* pa grški lomilec ženskih src v komediji *Sanja Valentin*? Je današnji trenutek, ko v človeško srce vstopi ljubezen, podoben tistemu izpred dobrih štirih stoletij, četudi so splošne okoliščine bistveno drugačne?

"Zagotovo je podoben, vsaj tako si sam predstavljam," razmišlja Mak. "Ne vem, kako je bilo živeti in ljubiti v tistih časih, ampak mislim si, da se občutenje ljubezni od takrat pa do danes ni kaj dosti spremenilo. Vse, kar Romeo in Julija izgovorita, bi si dandanes lahko povedala tudi dva najstnika, seveda z drugimi besedami," še doda.

Mak Tepšič v vlogi Romea in njegova Julija, igralka Nataša Perić

Zaradi spora med Capuleti in Montegi, družinama torej, iz katerih izhajata mlada zaljubljenca, je nastala njuna zgodba o prepovedani, nemo-goči in neustavljivi ljubezni. Toda, tako kot pri Shakespearu ne izvemo, zakaj sta se družini sprli, prav tako ne izvemo, kaj je Julijo pritegnilo na Romeu. "Mislim, da končnega odgovora na to vprašanje ni in da lahko vsaka gledališka uprizoritev tega besedila išče svoje odgovore. Seveda sta tu mladost in naivnost, ki opravičujeta hitrost in moč njune lju-

bezni. Druge motive pa iščemo skupaj z režiserko znotraj konteksta naše uprizoritve," pojasni igralec.

Capuletovo hčerko Julijo v uprizoritvi igra **Nataša Perić**, že peto leto članica banjaluškega Narodnega gledališča Republike Srbije in prejemnica številnih igralških nagrad. Ker je med igralcema kar precejšnja generacijska razlika, je vprašanje, kaj takšna razlika v letih doprinese k odnosu med mladima zaljubljenca, ki naj bi pri Shakespearu štela rosnih trinajst let, nekako samou-

mevno. Mak Tepšič poudarja, da gledalec razlike v letih na odru ne bo zaznal. "Ljubezen je tako univerzalna, da se lahko zgodi skoraj kadar koli in kjer koli. Z Natašo se trudiva prikazati ljubezen, ki je čista in nedolžna. Ljubezen, za katero se umira."

Zapisali smo, da je Tepšič na odru koprskega gledališča odigral kar nekaj vlog, med katerimi ne gre prezreti vloge v Barnesovi enodejanki *Tukaj smo sami petelini* (*Ni tako slabo kot zglede*) in že omenjenega Joeyja v predstavi *Indijc hoče u Bronx*, v kateri je presenetil z dobršno mero utelešene agresije, pravo nasprotje Romea torej. Kakšni liki so mu bližji? Pravi, da prisega na "zaljubljenca", saj so nežnejši in zato hvaležnejši. "V takšnih vlogah je več prostora za šarm, prijetnost in pozitivnost. Pri negativnih je veliko več upravičevanja njihovih motivov, ker so po navadi to situacije, ki jih sami ne poznamo," hiti pripovedovati Mak in doda: "Zaljubljeni pa smo vsi že bili, kajne?"

Je res, kar pravijo igralci, da jim je zadnja vloga vedno najljubša? Mak pravi, da je, saj gre za njegovo prvo naslovno vlogo in prvega Shakespeara. Veliko je izzivov, veliko iskanja in veliko vprašanj. "In to me zaposluje in navdihuje, da bi bilo skoraj nemogoče reči, da ni to zame trenutno najpomembnejši proces," sklene ob koncu.

Verjame mu in upamo, da bo njegov Romeo še dolgo dvoril Juliji pod njenim odrskim balkonom. •

BILO JE NEKOČ ...

Z gledališčem na pot

Ker vemo, da preteklosti ne moremo ubežati ter prav tako, da se lahko iz nje učimo in snujemo za prihodnje rodove, smo v prejšnji številki priloge Tantadruj začeli niz objav, s katerimi bomo do konca sezone "po mesecih" skušali odgovoriti na vprašanje, kje je bilo Gledališče Koper pred desetletjem ali dvema in na kaj so danes v koprskem gledališču lahko ponosni. Torej, bilo je nekoč v oktobru leta ...

2001
Trije oslički in kozica **Vanje Pegana** so prva uprizoritev za otroke, ki jo v Gledališču Koper igrajo tudi v italijanskem jeziku.

2002
Gledališču se pridruži dramski igralec **Boris Cavazza**, ki se z vlogo Fabricija v Goldonijevi *Krčmarici Mirandolini* v režiji **Katje Pegan** prvič predstavi koprskemu občinstvu.

S predstavo Martina McDonagha *Samotni zahod* gledališče prvič gostuje na Borštnikovem srečanju v Mariboru; na festivalu se predstavi tudi z razstavo *Gledališke sezone v Kopru 1951-1968*.

2003
9. oktobra župan MOK Boris Popovič izda odlok o ustanovitvi javnega zavoda Gledališče Koper Teatro Capodistria.

Gledališče za dijake in študente odpre gledališko šolo Gledališki trening.

2004
Gledališče prejme priznanje MOK za oživitvev profesionalnega gledališkega dela na Obali.

2005
Prva nagrada na Borštnikovem srečanju; nagrado za glasbo v uprizoritvi Sofoklesovega *Kralja Ojdipusa* v koprodukciji s PG Kranj in režiji **Vita Tauferja** prejme **Aldo Kumar**.

2006
V gledališču se zaposli režiser **Jaka Ivanc**.

Leta 2011 Gledališče Koper v sodelovanju s turistično agencijo Kompas pripravi prvo "gledališko popotovanje" v Beograd. V naslednjih letih je gledališče na pobudo tedanjega organizatorja Dragana Klarice svoje abonente odpeljalo še na ogled predstav v Sarajevo (2012), Dubrovnik in Podgorico (2013), Novi Sad in Beograd (2014), Brno in Bratislavo (2015 - na fotografiji), Mantovo, Parmo in Modeno (2016), Banjaluko in Jajce (2017) ter Budimpešto (2018).

2011
V tednu otroka gledališče pripravi prvi Festival gledaliških predstav za mularijo Pri svetilniku, ki skupaj z drugimi obgledališkimi dejavnostmi praraste v Gledališče za otroke Svetilnik.

2014
Prva koprodukcija z Mestnim gledališčem ljubljanskim: *Švejk* Colina Teevana režira Jaka Ivanc, v naslovni vlogi nastopi **Gašper Tič**.

2016
V sodelovanju s časnikom Primorske novice gledališče pripravi prvi po-

govor iz niza *Intervjujev Primorskih novic na odru*, ki jih vse do leta 2020 vodi novinarka **Vesna Humar**.

2018
S podpisom petletne pogodbe z družbo Luka Koper se razstavno prizorišče na prostem Galerija ob morju preimenuje v Galerijo Luke Koper.

2020
Predsednik Republike **Borut Pahor** gledališču preda zahvalno listino "ob 20. obletnici ustanovitve gledališča in 10-letnici festivala gledaliških predstav za mularijo Pri svetilniku za

dosežke v razvoju uprizoritvenih umetnosti in vidne uspehe pri negovanju gledališke kulture med mladimi".

Gledališče prejme priznanje MOK za "desetletno uspešno širjenje gledališke umetnosti in kulture med najmlajše ter učinkovito povezovanje vzgojno-izobraževalnih institucij širše regije".

2021
Obiskovalce gledališča iz Pirana in Izole na predstavo pripelje (in odpelje domov) prvi Artbody, ki je za abonente brezplačen. • **MT**

FOTO: KLEMEN BOGATAJ / MEDIASPEED

V novo sezono je SNG Nova Gorica vstopilo s premiero plesne uprizoritve *Distanca*, pod katero se kot koreografa in avtorja koncepta podpisujeta uveljavljena plesalca sodobnega plesa Nastja Bremec Rynia in Michal Rynia. Tokrat sta skupaj z dramaturginjo Ano Kržišnik Blažica in mednarodnim MN Dance Company ansamblom zasnovala predstavo, ki je obravnavala tematiko distance, tako tiste splošne medčloveške kot tudi tiste, ki jo sodobni način življenja in umetna inteligenca vse močneje ustvarja med nami. Premiera je obenem odprla tudi Goriški plesni festival Visavi, ki ga organizira italijansko združenje Artisti Associati in s katerim SNG Nova Gorica sodeluje od začetka festivala, leta 2020. Uprizoritev je sofinancirala Go! 2025 - Evropska prestolnica kulture, Nova Gorica.

FOTO: METKA SULIČ/SNG NOVA GORICA

Slab teden po premieri plesne uprizoritve je sledila premiera druge abonmajske predstave. *Umirajoči bog Triglav* je avtorski projekt po povesti Franceta Bevka, ki ga režira Mojca Madon. Mlada režiserka je na novogoriškem odru že režirala uspešnico *52 hertzov*, ki je prejela številne nagrade doma in v tujini, tokratna uprizoritev *Umirajoči bog Triglav* pa je njena magistrska uprizoritev, s katero zaključuje študij gledališke režije na AGRFT, ki je tudi koproducent pri predstavi. Povest je režiserka, ki prihaja iz Soške doline, iz vasice Avče, izbrala, ker jo je "pritegnila na zelo osebno ravni". "Morda zato, ker poznam kraje, ki jih omenja in ker se je v Posočju formirala tudi moja identiteta," je dejala. Uprizoritev je postavila v Kulturni dom Šempas, ker je dogodek želela pripeljati k ljudem.

FOTO: DEAN GRGURICA/STUDIO DOR

V Gledališču Koper so v začetku meseca z zamudo uprizorili za konec avgusta napovedano slovensko premiero glasbene pravljice Sergeja S. Prokofjeva *Peter in volk*, konec šolskih počitnic jo je "odneslo" neurje, ki je dodobra namočilo obe gledališki dvorani. Predstava v režiji Jake Ivanca z italijansko-slovenskim igralcem Francescom Borchijem in jazzovskim triom pod vodstvom Anžeta Vrabca, ki je premiero v italijanskem jeziku doživela marca, je po glasnem odzivu sodeč navdušila mlade gledalce tudi v slovenskem jeziku.

FOTO: DEAN GRGURICA/STUDIO DOR

V Galeriji Luke Koper, ki jo že osmo leto vodi koprsko gledališče, so prav tako v začetku meseca odprli razstavo sedmih povečav fotografij iz otroških predstav nekdanjih koprskih gledališč iz obdobja po letu 1950, saj verjamejo - tako so zapisali na zadnjem, osmem panoju - da le tisti, ki stoji na ramenih svojih prednikov, lahko vidi dlje. Avtorja razstave sta dramaturg gledališča Miha Trefalt, ki je razstavo obiskovalcem tudi predstavil, in oblikovalec vizualnih komunikacij António Lobo (oba na fotografiji levo s kuratorji razstavišča Katjo Pegan, Milanom Percanom in Jako Jerašo).

FOTO: SSG

Režiser Alessandro Marinuzzi, ki je za SSG postavil na oder praižvedbo besedila V gradu Giorgia Pressburgerja, se je udeležil novinarske konference v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Tamkaj so ravnatelji tržaškega gledališča in sodelujočih goriških gledališč predstavili vsebine nove sezone SSG za Gorico, ki se bo začela 30. oktobra s predstavo *Kakor v nebesih*.

FOTO: SSG

Kot vsako leto je tudi tokrat Slovensko stalno gledališče imelo svojo info točko v okviru naselja regate Barcolana. Programske knjižice in abonmaji so bili na voljo znotraj šotora ZSŠDI. Slovenski športniki več let sodelujejo pri promociji delovanja tržaškega gledališča in so tudi tokrat potrdili prijateljske odnose v vlogi prijaznih gostiteljev.

Tantadruj je skupna mesečna čezmejna priloga treh primorskih profesionalnih gledališč. V času gledališke sezone izhajajo vsako tretjo sredo v mesecu in sicer hkrati v Primorskih novicah in Primorskem dnevniku.

Izdajateljica:
Primorske novice, d.o.o. Koper, s.r.l. Capodistria
Cesta Marežganskega upora 2, 6000 Koper
Primorski dnevnik
Ulica Montecchi 6, Trst

UREDNIKA IN REDAKTORICA: Maja Pertič Gombač
SOUSTVARJALCI: Miha Trefalt (Gledališče Koper), Ana Kržišnik Blažica, Martina Mrhar in Metka Sulič
(Slovensko narodno gledališče Nova Gorica)
ter Rossana Paliaga (Slovensko stalno gledališče Trst)

ELEKTRONSKI NASLOV: kultura@primorske.si
SKUPNA TISKANA NAKLADA: 28.000 izvodov.